

Dialogisen vuorovaikutuksen piirteitä ja edellytyksiä

Dialogi on...

kunnioittavaa vuoropuhelua.
tasavertaista keskustelua.
pyrkimys ymmärtää toisten näkemyksiä.
ajattelun apuväline.

Dialogi...

on vapaaehtoista.
hyväksyy sen, että asioista voidaan olla eri mieltä.
antaa tilaa.
ei etsi voittajia ja häviäjiä.
on kuuntelua ja kohtaamista.

Dialogin edellytykset

Osallistujat ovat dialogitilanteessa tasa-arvoisia.

Dialogin lähtökohtana on, että jokaisella on yhtäläinen ihmisarvo ja että jokaisen näkökulma on yhtä arvokas. Dialogissa muun elämän valta-asemat tulisi siirtää syrjään. Kun pidämme itseämme muita ylempinä, emme kuuntele; kun muita alempina, emme uskalla puhua.

Dialogi rakentuu toisten näkökulmien aktiiviselle ja myötäelävälle kuuntelulle.

Dialoginen kuuntelu on omien näkökulmien uudelleen arviointia sen kuuntelemisen pohjalta, mitä henkilö haluaa sanoa. Jos dialoginen kuulija ei ymmärrä, hän pyrkii kysymysten avulla tarkentamaan ymmärrystään. Tavoitteena on ennen kaikkea ymmärryksen kasvattaminen siitä, miten toiset osapuolet näkevät ja kokevat asian, mitä voisimme heiltä oppia ja ovatko näkökantamme sovittavissa yhteen. Dialogi ei kuitenkaan tavoittele lähtökohtaisesti yhteisymmärrystä.

Dialogin osallistujien tulee olla valmiita omien taustaoletustensa tarkasteluun ja kyseenalaistamiseen.

Ihminen tarkastelee maailmaa aina joidenkin linssien läpi: havainnot ovat väistämättä ainakin osittain havaitsijan itsensä tuottamia, ja ne sisältävät oletuksia asioiden välisistä syy-yhteyksistä, itselle tai muille arvokkaista asioista, tai oikeasta ja väärästä. Dialogi on menetelmä omien taustaoletusten ja luokittelujen tutkimiseen. Dialogin avulla voimme keskustella – tuoda omat ja muiden oletukset esiin – vaikka omat taustaoletuksemme poikkeaisivat toisten osallistujien taustaoletuksista.

Dialogi edellyttää keskinäistä luottamusta.

Dialogi edellyttää osallistujilta luottamusta kahteen asiaan: siihen, että toisilta saatu tieto on arvokasta, sekä siihen, että osallistujiin voi ihmisinä luottaa.

Kun ihminen luottaa siihen, että toisten näkökulmat ovat arvokkaita, hän kuuntelee heitä tarkasti. Jos luottamus puuttuu, ei ole syytä kuunnella. Toisaalta, ainoastaan silloin, kun toisiin voi luottaa ihmisinä, heille haluaa avata omia näkemyksiään. Keskustelu voi muuttua dialogiksi vain, jos osallistujat ovat valmiita sekä ilmaisemaan näkemyksensä avoimesti että altistamaan oman ajattelunsa toisten keskustelijoiden vaikutukselle.

(Dialogin edellytykset on muokattu soveltaen Sitran blogitekstiä "Mikä tekee dialogin: Dialogisen vuorovaikutuksen tunnuspiirteet ja edellytykset". Julkaistu 26.11.2018. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mika-tekee-dialogin-dialogisen-vuorovaikutuksen-tunnuspiirteet-ja-edellytykset/>)

TOIMINTAOHJEET "PERINTEISEEN KESKUSTELUUN"

- Vähättele ja suhtaudu kevyesti kaikkeen mitä muut sanovat.
- Kyseenalaista kaikkea sellaista, mitä muut pitävät tosiasioina.
- Kerro muille, että heillä ei ole käytössään tarpeeksi tosiasioita.
- Kerro muille, että heidän esittämänsä tosiasiat ovat puutteellisia.
 - Osoita muille heidän tietämättömyytensä.
 - Älä ota huomioon sitä, mitä muut sanovat.
- Tee johdattavia kysymyksiä, kuten "Niin, sinä olet yksi heistä, eikö totta?"
- Etsi keinoja, joilla neutraloida mielipiteitä, kuten "Siitä ei kannata välittää, sitähän tapahtuu kenelle tahansa."

TOIMINTAOHJEET DIALOGISEEN KESKUSTELUUN

- Rentoudu, rauhoitu ja vapauta mielesi, jotta voit ajatella: "Minulla ei ole mitään menetettävää."
- Kuuntele osallistuvasti ja ihmetellen, aivan kuin kuulisit asioista ensimmäistä kertaa.
- Jotta voit lisätä ymmärrystäsi, voit sanoa esimerkiksi: "Auta minua ymmärtämään, mitä sinä tarkoitat." "Kerro vielä lisää ajatuksistasi."
- Heti kun et ymmärrä kuulemaasi, tee selventäviä kysymyksiä.
- Yritä selvittää, miten kertoja on päätenyt esittämänsä näkemykseen.
 - Kuuntele enemmän kuin itse puhut.
- Tarkista aina ajoittain, miten olet asian ymmärtänyt. "Ymmärsinkö oikein...?"
- Kysy avoimia kysymyksiä, ei johdattelevia.

Kreus Elina 2022 | Lapin yliopiston kielikeskus

Lue lisää:

Heikkilä, J. & Heikkilä, K. 2001. *Dialogi – avain innovatiivisuuteen*. Porvoo. WSOY.

Isaacs, W. 2001. *Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito*. Helsinki. Kauppakaari.

Yankelovich, D. 2001. *The Magic of Dialogue. Transforming Conflict into Cooperation*. Simon and Schuster.

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020